

nog i pomorskog prava. Prikazuje i parnički postupak te kaznenopravne odredbe.

Na kraju uvodnog dijela jesu zaključak i sažetak te popis literature korištene ne samo u Uvodnoj studiji. Zaključak i sažetak Cvitanić daje i na kraju čitave knjige i to na francuskom, engleskom, talijanskom te njemačkom.

Za razliku od prethodnih izdanja, prije samog teksta statuta ovdje se objavlju dva faksimila (tri ako računamo onaj na naslovnici knjige) tekstova Statuta, dok u prethodnom izdanju postoji samo jedan. Preglednosti radi, u najnovijem izdanju nije objavljen (kao u prethodnom izdanju) prvo tekst Statuta u hrvatskom prijevodu, iza kojeg slijedi tekst na latinskom originalu. Ovdje je originalni tekst donešen usporedno sa prijevodom na hrvatski (na svakoj lijevoj strani je latinski, a na svakoj desnoj hrvatski tekst). Latinski je tekst "preslikan" (kako kaže Cvitanić) iz Hanelovog izdanja (1878.) dočim je hrvatski prijevod osuvremenjen (no ne do ekstrema u kojem bi, kako to humoristično Cvitanić navodi u Uvodu čitavom izdanju, "notar" postao "javni bilježnik").

Statut iz 1312. godine podijeljen je na šest Knjiga (Libri). Svaka od tih knjiga podjeljena je na Glave (Capitulum).

Napomenimo ovdje i da su bilješke ispod teksta Statuta gotovo istovjetne onima iz prethodnih izdanja.

Antun Cvitanić je u ovo izdanje uvrstio i Index rerum te Index Personarum et locorum J.J. Hanela iz 1878. godine. Cvitanić ih nije prevodio već je dodao vlastito kazalo pojmova.

Knjizi su kao i u prošlim izdanjima, pridodane Table. Dok ih je u prošlim izdanjima bilo osam, sada ih je šesnaest. No čini se da je došlo do miješanja naziva pojedinih Tabli jer ono što je u starom izdanju "Prikaz splitske luke s Lazaretom" (djelo Louisa Francois Cassasa iz 1782.) to je u najnovijem izdanju "Poged na južno pročelje Dioklecijanove palače i dio luke u

Splitu" (iz knjige Roberta Adamsa "Ruins of the palace of the emperor Diocletian at Spalato", London, 1764.). Jednako tako i obratno. Iako začuđujući propust (budući da su prikazi očiti), on nikako ne umanjuje opći dojam ovog kapitalnog djela o splitskom Statutu. Simpatično je primjetiti da ljepota opreme čitave knjige prati kvalitetu čitavog djela.

Uistinu izdanje koje zaokružuje dugogodišnja nastojanja izdavača.

Daniel Rafaelić

**DESANKA KOVAČEVIĆ-KOJIĆ
TRGOVAČKE KNJIGE BRAĆE
KABUŽIĆ (CABOGA) 1426.-1433.
SPOMENIK SANU CXXXVII, ODELUJENJE
ISTORIJSKIH NAUKA, 11, BEOGRAD 1999.**

U posljednjem svesku Spomenika Srpske akademije nauka i umetnosti objavljene su *Trgovačke knjige braće Kabužić* iz razdoblja od 1426. do 1433. godine, koje se čuvaju u Povijesnom arhivu u Dubrovniku. Izdanje je priredila Desanka Kovačević-Kojić. Ono je plod njezina dugogodišnjeg interesa za tu građu, koji datira još od pedesetih godina 20. stoljeća kada je objavila svoj prvi tekst o njoj ("Trgovačka knjiga Nikole i Luke Kabužić", *Istorijski pregled*, Beograd 1954.).

Desanka Kovačević-Kojić smatra *Trgovačke knjige braće Kabužić* iznimno zanimljivom građom za istraživanje prvenstveno ekonomske povijesti regije, uključujući srednjovjekovnu srpsku državu, i njezinih trgovačkih veza sa svijetom. Braća Nikola i Luka Kabužić najviše su se bavili posredničkom trgovinom između Dubrovnika i njegova zaleđa, Bosne i Srbije, te Italije. Njihove trgovačke knjige svjedoče i o izuzetnoj razvijenosti trgovine i visokom nivou trgovačke tehnike Dubrovnika u prvom

polovici 15. stoljeća. Poticaj priređivanju ove građa za objavljivanje dao je prije više godina svojim prijedlogom Ferdinand Braudel, a trebala je biti tiskana u izdanjima pariške Ecole pratique des Hautes études. Za predviđeno je izdanje Jorjo Tadić priredio i predgovor, koji je nakon njegove smrti objavljen u *Istorijskom časopisu*. Budući da se Braudelova namjera da se građa braće Kabužić objavi u Parizu nije ostvarila, izdala ju je SANU.

Trgovačke knjige braće Kabužić sastoje se od "Glavne knjige" (*Quaderno*), "Dnevnika" (*Giornale*) i "Podsjetnika" (*Squarco*), a datiraju od 15. prosinca 1426. do 25. svibnja 1433. godine. Osim navedenih dijelova, postoji također kraći "Dnevnik" iz razdoblja od 1437. do 1438. godine. Građa je na talijanskom jeziku. U ovom svesku Spomenika SANU objavljeni su "Glavna knjiga" i "Dnevnik", dok "Podsjetnik" i "Dnevnik 1437.-1438." autorica izdanja nije uzela u obzir vodeći se specifičnim karakterom prva dva dijela te vremenskom i sadržajnom udaljenošću ostala dva.

Izdanje *Trgovačkih knjiga braće Kabužić* sadrži također opširan uvod ("Kabužići i njihove trgovačke knjige"), u kojem priređivačica govori o ulozi obitelji Kabužić u privrednom životu Dubrovnika, o knjigovodstvu u Dubrovniku u 15. stoljeću općenito, te o tehnici tzv. dvojnog knjigovodstva, čega su primjer same knjige braće Kabužić. Objasnila je i detalje procesa priređivanja i izdavanja spomenute građe, te načela koja je prihvatila kao temelj za jezičnu i tehničku obradu. U izdanju se nalaze faksimili pojedinih listova iz zbirke, sažeci na engleskom i talijanskom jeziku, te kazalo imena i kazalo stvari.

Magdalena Najbar-Agičić

**ANDRIJA VESELINOVIĆ
DUBROVAČKO MALO VEĆE O
SRBIJI (1415.-1460.)**

BEOGRAD, ISTORIJSKI INSTITUT SANU,
GRAĐA, KNJ. 33, IZVORI ZA ISTORIJU
SRPSKOG NARODA U SREDNJEM VEKU,
KNJ. 1, BEOGRAD 1997.

Nastavljajući dugu tradiciju interesa srpske povijesne znanosti za građu iz Dubrovačkog arhiva, Istorijski institut SANU izdao je 1997. godine knjigu izvora pod naslovom *Dubrovačko Malo veće o Srbiji (1415-1460)*. Knjiga je objavljena u suizdanju s Istorijskim arhivom u Kraljevu i Istorijskim arhivom u Čačku. Priredio ju je Andrija Veselinović. Za razliku od dosadašnje prakse izdavanja građe tematski ili kronološki *in continuo*, tj. onako kako je nastajala, autor ovog izdanja odlučio se za objavljivanje izvadaka iz knjiga Odluka Malog vijeća koji se odnose na Srbiju. Kako sam naglašava u Predgovoru, učinio je to stoga što nakon raspada Jugoslavije u Srbiji nema više interesa, a posebno nedostaje materijalnih sredstava, da se dubrovačka građa objavljuje u cjelini. Važnost izvora iz Dubrovačkog arhiva za istraživanje srednjovjekovne srpske povijesti je, naravno, neupitna.

U ovom izdanju izdvojene su odluke Maloga vijeća koje se odnose na Srpsku Despotovinu u njezinim onodobnim granicama, uključujući i neka područja preko Drine, prvenstveno Srebrenicu, Zvornik i Višegrad, kao i na neka područja izvan granica Despotovine, odnosno teritorij na kojima su srpski despoti imali svoje posjede kao vazali ugarskih kraljeva, a gdje je također živio određeni broj Srba.

U zbirci je obuhvaćeno prvih 15 knjiga Odluka Maloga vijeća (*Acta Concilii Minoris*), odnosno odluke u razdoblju od 1415. godine, kada se počinju voditi odvojene knjige Maloga vijeća, do godine 1460., to jest godinu dana nakon pada Srbije pod osmansku vlast. Potonja kronološka granica određena je radi toga što su se neka pitanja koja su svoj početak imala u ranijem razdoblju, rješavala s relativno velikim vremenskim zakašnjenjem.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA LII
ZAGREB 1999.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LII, str.1-250, Zagreb 1999.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Mirjana Gross

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske

Tisak:

Horetzky